

ФРАНЦИЯ РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ВАЛЕРИ ЖИСКАР Д'ЭСТЭН ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Хурматли президент жаноблари!
Франция Республикаси Президенти лавозимига сайланганлигини муносабати билан Сизга санимий кутловларини йўллайман. Мамлакатларимиз ўртасидаги традицион дўстлик муносабатлари тобора самарали тус олиб, сиёсий соҳада ҳам, шунингдек савдо-иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорлик соҳасида ҳам ҳар томонлама ривожланишга эришилди. Иттифоқда юксак баҳо берилмоқда. Европада ва халқаро миқёсда хавфсизликни мустақимлашдан ҳар икки томоннинг манфаатдорлигига асосланган СССР билан Франция ўртасидаги индустриал сўлати халқро ҳаётнинг доимий белгиси, тинчликнинг муҳим омил бўлиб қолди. Бу сўбатнинг изчиллик билан амалга оширилиши кескинликни юмшатиш жараёнини кучайтириш, турли иқтисодий тузумдаги давлатларнинг ўзаро

муносабатлари нормаси сифатида тинч-тотув ишчи принциплари барқарор қилиш ишига қўшилган жуда катта ҳиссадир.
Биз шунга қатъий ишонамизки, Совет—Франция асосий ҳужжатлари — СССР билан Франция ўртасидаги ҳақдорлик принциплари ва сиёсий масхалатлаштиш тўғрисидаги протоколда мустақимлашган йўлга амал қилиб, бизнинг мамлакатларимиз ҳар икки томон учун манфаатли ўзаро ҳамкорликни янада ривожлантириш, Европада ва бутун дунёда тинчлик ва ҳафсизлик йўлида биргаликда куч-қўл сарфлашни кучайтириш ишида янада самалоким натижаларга эришадилар.

Президент жаноблари, Сизга шу янги лавозимингизда муваффақиятларга эришувингизни, Франция халқига фароғат ва рахнақ тилаб билдирган энг яхши истакларимизни қабул қилгайсиз.

Н. ПОДГОРНИЙ.

А. Н. КОСИГН К. ХУСАЙНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигн Советнинг ҳукуматининг тақлифига буюрган расмий визит билан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Бангладеш Халқ Республикаси таъинишлар министри Камол Хусайн 20 майда Кремлда қабул қилди.
А. Н. Косигн билан К. Хусайн ўртасида дўстона сўбат бўлиб ўтди. Сўбатда СССР

таъинишлар министри А. А. Громико иштирок этди. Иккала мамлакат халқларининг манфаатлари йўлида Совет — Бангладеш муносабатларини янада мустақимлаш ва ривожлантиришнинг қўлғина масалалар муҳокама қилинди. Сўбатда бир қанча халқаро проблемаларга ҳам аҳамият берилди.

(ТАСС).

А. С. ЖЕЛЛУДНИНГ СОВЕТ ИТТИФОҚИДА БЎЛИШИ

Ливия Араб Республикаси Революцион қўмондонлик кенгашининг аъзоси, Бош министри Абдул Салом Желлуд 20 майда Москвадан Ленинградга жўнаб кетди.
КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигн, КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР таъинишлар министри А. А. Громико самолёт аниқлаш ёнида Абдул Салом Желлуд билан хайрлашди.

(ТАСС).

Ливиялик аъзо меҳмон ва унинг ҳамроҳлари шу кунги Ленинградга етиб келдилар.

(ТАСС).

СОВЕТ — ЛИВИЯ САВДО БИТИМИ ИМЗОЛАНДИ

СССР таъинишлар министри И. Ф. Семичастнов билан Ливия Араб Республикаси экономика ва коммуналхалқаро министрининг ўринбосари Аҳмад ал Атраш 20 майда Москвада ўз ҳукуматлари номидан Совет — Ливия савдо битимини имзоладилар.

Ҳар икки томон битимда ўзаро манфаатли савдонинг ривожлантиришга кенг ердан қўлатишга бўлган ниятларини тасдиқладилар. Улар шу мақсадларда миллатларга бир мунча қўлайроқ тартиб асосида савдо алоқаларини амалга ошириш тўғрисида ва савдо-сотиқнинг ривожлантиришга қаратилган бошқа тadbирлар ҳақида келишиб олдилар.

(ТАСС).

ДЎСТОНА ВАЗИЯТДА

20 майда КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР таъинишлар министри А. А. Громико билан Бангладеш Халқ Республикаси таъинишлар министри К. Хусайн ўртасида учрашув бўлди. Министрлар учрашув чоғида ҳар икки томонни қизиқтираётган масалаларни муҳокама қилишга давом эттирдилар.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА СУҲБАТ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига қайтадан, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов мамлакатимизда Совет ҳукуматининг тақлифига буюрган расмий визит билан меҳмон бўлиб турган Бангладеш Халқ Республикаси таъинишлар министри Камол Хусайн 21 майда қабул қилди.

Дўстона сўбат чоғида Ш. Р. Рашидов барча совет кишилари каби Ўзбекистон меҳнатқиллар ҳам янги ҳаёт қўлатиш Бангладеш халқига астойдил хайрихоҳлик билан қарашлиларини тасдиқлаб ўтди. У республика экономикаси ва маданиятининг ривожини тўғрисида, Ўзбекистон

СССР билан Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига таърифлик қўлатиш билан бир пайтда шаҳар ва қишлоқларнинг меҳнатчилари беш йиллик топишқирларини амалга оширишда эришадиган муваффақиятлар ҳақида меҳмонга таъриб берди.

Сўбатда Бангладеш таъинишлар министри таъинишлар ишлари секретари вазифасини ижро этувчи Ф. Аҳмад, Бангладеш таъинишлар министри таъинишлар бош директори М. М. Р. Карим министр билан бирга бўлдилар.

Сўбатда Ўзбекистон СССР Министрлар Совети Раисининг

ўринбосари, республика таъинишлар министри М. Т. Турсунов, Ўзбекистон СССР қишлоқ хўжалиги министри Э. Т. Шайхон, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бўлим мудири У. А. Рустамов, республика таъинишлар министри ўринбосари А. М. Қўчқоров қатнашдилар. Сўбатда СССРнинг Бангладешдаги элчиси А. А. Фомин, СССР таъинишлар министри таъинишлар бўлими бўлими мудирининг ўринбосари Ю. В. Филиппов ва министрининг мамлакат бўлаб қўлатиш сафарига даъват қилинган меҳмонлар билан ҳамроҳ бўлиб юрган бошқа расмий кишилар иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ДЕПУТАТЛИККА НОМЗОДЛАР БИЛАН УЧРАШУВЛАР

Ўзбекистонда сайловчилар билан СССР Олий Советининг депутатлигига номзодларнинг учрашувлари давом этмоқда.

СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 559-Беруний сайлов округи меҳнатқилларнинг вакиллари СССР Олий Совети Миллатлар Советининг депутатлигига номзод «Оқара-калпақводстрой» трестига қарашли Беруний район механизациялашган кўча колоннаси эскиваторининг машинисти Сафарбой Норбоев билан учрашдилар.

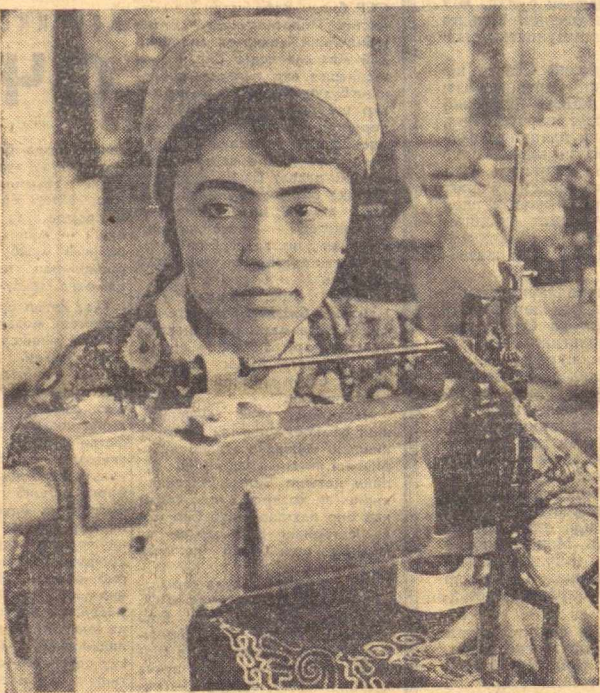
Сўзга чиққанлар С. Норбоевни коммунистлар ва партиячилар бузилмас блокнинг муносиб вакили, деб таърифладилар. Депутатликка номзод ўзига қўрсатилган ишюн учун қизғин миннатдорчилик билдирди, сайловчиларнинг нақзалларини баҳарлиш учун ҳамма

куч-қувватларини ишга соламан, деб ишонтирди.

СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 565-Тўртқул сайлов округида «Перти XXI съезда колхозининг меҳнатқиллари Сувоиберди Абдуллаев, Жуманиёзов, СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи 632-Фарғона сайлов округи

да Ўзбекистон СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Давлат хавфсизлиги комитетининг раиси Александр Дмитриевич Бесчастнов, СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи 628-Янгийўл сайлов округида Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари Мирзамаҳмуд Мирзахонович Мухомов, СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 101-Бухоро қишлоқ сайлов округида Тошкент районидagi «Авангард» совхозининг чўпони Қувонш Данбаев, СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 128-Нукус сайлов округида Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қаллибек Камолов ўз сайловчилари билан учрашдилар. (ЎзТАГ).

Маҳируда Авазовани Тошкент бадий буюмлар фабрикасида ҳурмат қилишди. У бу иззат-обрўга ўз меҳнати билан эришган. 1973 йилининг сўнги ойлари ҳисобига маҳсулот бераётган М. Авазова ҳозир сайлов олдига вахтасида меҳнат қилипти. Суратда: коммунистнинг меҳнат зарбдори, коммунист ишчи М. Авазова. Б. Мансуров фотоси.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ КОМИССИЯСИДА

(Боши биринчи бетда).

ҳаммаси — КПСС Марказий Комитетининг Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси, шахсан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўрток Л. И. Брежнев олиб бораётган кўп қиррали ва собит-кадам феолиятнинг натижаси эканлигини маъмурият билан таъкидламоқдалар.

Тўққизинчи қаҳирчи СССР Олий Совети депутатлигига қўрсатилган номзодларнинг рўйхатга олиш ақиллари тўғрисида комиссия раиси П. Н. Федосеев доклад қилди. У айтиди, комиссияга 1517 оқуғуннинг: Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи 767 та ва Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 750 та оқуғуннинг ҳаммасидан депутатлик қўрсатилган номзодлар рўйхатга олинганлиги тўғрисида округ сайлов комиссияларининг протоколлари комиссияга топширилди. Рўйхатга олиш белгиланган муддатларда, СССР Олий Советига сайлов тўғрисидаги Номзотга тўла мувофиқ равишда ўтказилди.

Мамлакат давлат ҳокимиятининг олий органи депутатлигига Совет Ватанининг энг яхши ўил-қизлари номзод қилиб қўрсатилди ва рўйхатга олинди. СССР Олий Совети депутатлигига қўрсатилган номзодлар орасида Коммунист партия ва Совет давлатининг раҳбарлари, ишчилар ва колхозчилар, халқ хўжалиги турли тар-

моқларининг раҳбарлари ва мутахассислари, партия, совет органларининг, жамоат ташкилотларининг ходимлари, олимлар, зиёлилар, ҳарбий хизматчилар бор. Депутатликка қўрсатилган номзодлар савбада ишчи ва колхозчилар 50,7 процент, хотин-қизлар саликам 33 процент, ёши 30 га етмаган йигит-қизлар 18 процент, партиячилар қарийб 28 процентдир.

Марказий сайлов комиссияси Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи 509-Дрогобич сайлов округи (Львов области) сайлов комиссиясининг раиси В. Ф. Нидимановнинг, Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 194-Бокун 26 Бокун комиссияси номи сайлов округи (Озарбайжон СССР) сайлов комиссиясининг раиси Т. Г. Шабановнинг, Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи 761-Мари сайлов округи (Туркменистон СССР) сайлов комиссияси раисининг ўринбосари Н. Байрамхатовнинг сайловга тайёргарлик қандай бораётганлиги тўғрисидаги ахборотларини тингладилар.

Масалани муҳокама қилишда Марказий сайлов комиссиясининг секретари И. В. Капитонов, комиссия аъзолари З. И. Гусейнова, И. К. Лутак, Б. А. Таммова, А. В. Шехтин иштирок этдилар. Нотиклар сайловга тайёр-

ли бор. Ҳамма жойда сайловчиларнинг рўйхатлиги тузилиб, кўзга аёқол ташланганлиги жойларга осиб қўйилган.

Пассажир поездларида сайлов комиссиялари тузилганлиги ҳамда улар Иттифоқ Советига ва Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи тегишли округларга бириктирилганлиги тўғрисида, шунингдек катта темир йўл станцияларида, аэропортларда ва кемаларда сайлов участкалари тузилганлиги ҳақида: СССР денгиз флоти министри Т. Б. Гуженко, СССР йўллар министрининг биринчи ўринбосари Н. А. Гудобин, СССР баллиқ бичи жалги министрининг биринчи ўринбосари В. М. Камеңцев, СССР гражданд авиацияси министрининг ўринбосари Н. П. Биков ахборот бердилар.

Марказий сайлов комиссияси сайловга тайёргарлигини туғаллаш ва уни ўтказишга оид маъбути округ комиссияларига юборишга қарор қилди, бошқа бир қанча масалаларни қўриб чиқди. Марказий сайлов комиссиясининг мажлисида Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи РСФСР сайлов комиссиясининг раиси А. В. Викторов, СССР алоқа министрининг ўринбосари В. И. Глинка, СССР Министрлар Совети наشريёт, полиграфия ва китоб савдо-сиёсий давлат комитети раисининг ўринбосари А. А. Небенза, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги гидрометеорология хизмати бош бошқармаси бошлигининг ўринбосари В. И. Корзун, РСФСР Олий Совети Президиумининг секретари Х. П. Нешков, РСФСР дарё флоти министри С. А. Кучкин, совет жамоатчилиги, маъбуот, радио, телевидение вакиллари қатнашдилар. (ТАСС).

ФАН ВА ОЛИЙ ТАЪЛИМ КУНЛАРИ

АНДИЖОН, 20 май. (ЎзТАГ). Ленин номи Тошкент Давлат университети Андижон область партия комитети билан биргаликда Андижонда Ўзбекистон СССР

ва Ўзбекистон Компартиясининг юбилейига бағишланган Фан ва олий таълим кунлари ўтказилди. Ўзбекистон СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси А. А. Азамжонев Ўзбекистон СССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил этилганлигининг 50 йиллиги тўғрисида доклад қилди. Тошкент Давлат университетининг ректори,

Ўзбекистон СССР Фанлар академиясининг академиги Т. А. Саримовов Ўзбекистонда олий таълимнинг ривожланиши тўғрисида таъриб берди.
Андижон область партия комитетининг биринчи секретари Б. Р. Раҳимов, педагогика институтининг ректори профессор Г. Абдуллоев, пахтачилик институти-

нинг ректори профессор П. К. Ҳабибуллаев ўз нутқларини Андижон областада фан ва олий таълимнинг ривожланишига бағишладилар.
Фан ва олий таълим кунларининг қатнашчилари мактаб, олий ўқув юртилар, техникумларнинг коллективлари билан учрашдилар.

ДЎСТЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ВАЗИЯТИДА

Тошкент фестивалининг бор-йўғи бир кунги ўтган бўлса ҳам, шу кун ўз ичига кўпгина воқеаларни қамраб олди.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўрток Л. И. Брежневнинг таърибига жаҳон киноси ана шу байрам иштирокчилари ва меҳмонларини тўқинлантириш юборди.

«Совет Иттифоқи Коммунист партияси Бош секретари фикри-қиримини ва орузи-ишларинини ифода этди, — дейди Нигердан келган режиссёр Умару Ганда. — Л. И. Брежневнинг ривожланган мамлакатлар кинематографиялиги учун фестивал ижодий таърибига баҳам кўриш, кучларининг бирлашуви ва жипслашуви учун хизмат қилади, деган сўзларини чин кўнгилдан қўлаб-қувватлайман. Фестивалнинг бошқа иштирокчилари ҳам менинг фикримга қўшилдилар, деб ўйлайман.

Нигердан келган меҳмоннинг бундай деб фикр юритиши учун кўпгина асослари бор: Умару Ганда бундан аввалги фестивалда ҳам қатнашган эди. «Мен Тошкент дивердига учрашувлар биз, кинематографчиларга кўп нарсга беришни ўша-дак тушушган эдим, — деб таъкидлайди у.

Умару Ганданинг ижоди совет томошбинларига яхши маълум. У Нигернинг дастлабки тўла метражли бадий фильмларидан бири — «Каскад» фильмининг яратган. Бу фильм жаҳоннинг қайси бир ерида бўлмасин, ҳунрезлик, урушларини билан сурғиланган. Бу фильм Москва фестивалининг дипломини олишга сазовор бўлган.

Нигердан келган меҳмон кино борасида илк қадамларини қўйиб келадиган мамлакат намояндасидир.

Унинг ҳаммаси — Хиндистон делегациясининг бошлиғи Х. Канадир. Хиндистон фильм ишлаб чиқариш соҳасида жаҳонда энг олдинги ўринлардан бирини эгаллаб турибди. Х. Канадир ҳам Тошкент кўриги — турли давлатлар ва қиталарнинг санъат арбоблари ўртасида муҳим омил, деб қўйиб қўлади. Фестивал кино санъатини ривожлантиришга, унинг тараққиётига ардам беради.

«Мен Л. И. Брежневнинг таърибига зўр эътибор билан тингладим, — дейди Х. Канадир. — Бу таърибда ўзининг санъати билан порлок келажик учун, халқларнинг иқтисодий ва иқтисодий ҳуқуқлари учун курашадиган жаҳон кишиларнинг фикри-қиримини ифодаланди».

«Ватан» фильмининг яратган кишиларнинг диққат марказида иқтисодий ва иқтисодий ҳуқуқлар учун кураш масаласи турган. Япониялик режиссёр Ямада Иодзининг бу лентаси Санъат саройида расмий кўриқнинг биринчи кунги намойиш қилинди. Мазмун жihatидан мураккаб бўлган, бу фильмда битта оила масолида бутунги кунда Японияда оддий кишилар олдига турган муаммолар очиб берилади.

Фестиваль экранида Хиндистон, Миср Араб Республикаси кинематографиячиларининг асарлари кўрсатилди.

Кечқурун қисқа метражли, ҳужжатли, илмий-оммابоп ва мультипликацион фильмлар фестивали таъиниш вазиютада очилди. Осиё, Африка, Латин Америкаси мамлакатларидан келтирилган ўнлаб ленталар тинчликка, тараққиётига бўлган ягона интилиш билан бирлашган турли миллат кишилари ҳаётининг кенг манзарасини гавдалантиради.

(ЎзТАГ).

СССР Фанлар академиясининг 250 йиллигига

НУРЛИ ЙЎЛДАН

Бу йил совет халқи ва олимларимиз, бутун прогрессив инсоният фанимиз штаби бўлиши СССР Фанлар академиясининг 250 йиллигини зўр тантана сифатида кенг нишонлайдилар. Шунинг қувонч билан таъкидлаш керакики, Ўзбекистонда фанининг ривожланишида бу илм марказининг, рус ва совет олимларининг роли ниҳоятда катта бўлмоқда.

Улуг Октябрь социалистик революцияси мамлакатимизнинг барча халқлари қатори ўзбек халқини ҳам тўқинлиқдан қўриқиб қўйди. Халқимиз ҳаётининг барча қирралари: иқтисодий-иқтисодий турмуш, адабиёт, санъат ва маданият совет даврига келиб жадал суратлар билан ривожланиб боради. Бошқа соҳалар билан бир қаторда Ўзбекистон фани ҳам мисли қўрилмаган дарё: жадал тараққий этди ва раванг топти.

Ўзбекистон фани, айниқса, унинг бош штаби бўлиши республика Фанлар академияси, унинг қўл минг содда олимлари халқ хўжалигини юксалтириш ва маданий дурдоналарини ўрганиш борасида катта ютуқларини қўлга киритдилар. Бу ютуқларга партия ва ҳукуматимизнинг, СССР Фанлар академияси олимларининг бевосита қамқўлиги, ердани ва раҳбарлиги тўғрисида эришилди.

Ленинча илмий сиёсатнинг олғашли амалга оширилиши натижасида бугунги кунда Ўзбекистон СССР Фанлар академиясида жаҳон фанининг деярли барча соҳаларида барокали ижод этаятган олимларимизнинг барқамол отряди етишиб чиқди. Ҳозир академияда 48 ҳақиқий олим, 59 мухбир аъзо, 170 га яқин фан доктори, 1500 га яқин фан кандидатлари меҳнат қилмоқда. Шунинг маъмурият билан қайд этиш лозимики, булар орасидаги 16 фан доктори, 450 га яқин фан кандидатлари аёллардир.

Ҳозир Ўзбекистон СССР Фанлар академияси президиуми ўзда бирлаштирган етти бўлими ва ана шу бўлимларга бўйсундрилган ўттиздан ортиқ илмий муассасаларнинг турли ақвал соҳалари бўйича тадқиқот ишлари олиб бормоқда.

Физик-математика фанлари бўлимига қарашли институтлар математиканинг назарий асослари, астрономия, ядро физикаси, физик электроника, ярим ўтказгичлар физикаси, қуёш энергиясида фойдаланиш ва бошқа қатор соҳаларда ишламоқдалар.

Механика ва автоматика бўлимидаги институтлар эса ишловат механикаси, қишлоқ хўжалиги машиналарини таъмирлаштириш, электрон машиналарини ишлатиш ва автоматик бошқарув системалари сингари халқ хўжалигида жуда катта аҳамиятга эга бўлган масалалар билан банд.

Ер ҳақидаги фанлар бўйича — ернинг геологиясини, то жинсларининг составини, физик хусусиятларини ўрганиш, ернинг ўсти ва ички қатламидagi жинсларнинг тузилиши, конларнинг пайдо бўлиш назарияси ва уларнинг ер бағрида етиш қонунлари, фойдаланиш қўлқўлларидан: нефть, газ, мис, қўрошчи, рух, вольфрам, молибден, қалай, алюминий, флюорит ва бошқа фойдаланиш қўлқўлларининг геологиясини ўрганиш, уларни қидириш усуллари таъмирлаштириш, халқ

хўжалигига тадбиқ этиш устида катта ишлар олиб боришмоқда. Бундан ташқари сейсмологларимиз Тошкент шаҳри ва Ўзбекистоннинг бошқа районларининг сейсмик хусусиятларини ўрганиш ва ер қимирлашини олдиндан айтиб бериш соҳасида катта ишлар қилмоқдалар.

Химия-технология бўлимига қарашли институтларнинг ишлари ҳам таҳсинга сазовор. Улар томонидан силкатлар ва ўғитлар технологияси, ўсимликлар, полимерлар ва алкоидлар химияси, биорганик химиянинг ақвал проблемалари устида чуқур излаш ишлари олиб боришмоқда.

Академияимизнинг биология бўлимига қарашли институтлар биология фанининг ақвал проблемалари бўйича ишлаб пахта ва бошқа ўсимликларнинг янги навларини яратиш, улардан халқ хўжалигида фойдаланиш, Ўзбекистоннинг тоғлик ва чўл районларидаги ёввойи ўсимликларини ўрганиш ва улардан фойдаланиш, биохимия, физиология ва микро-биология каби соҳаларнинг дар талаб қилганлар энг зарур масалаларини ўрганиш, улардан медицина ва халқ хўжалигида фойдаланиш — бу соҳа олимларининг асосий эътибори ана шуларга қаратилган.

Ижтимоий фанлар бўлимидаги илмий тадқиқот институтлари олимлари томонидан иқтисод, фалсафа, ҳуқуқ, адабиёт, тилшунослик, маданият, санъат, тарих фанларининг энг зарур масалалари ишланмоқда.

Ўзбекистон СССР Фанлар академияси республикадаги 150 дан ортиқ илмий-тадқиқот институтлари ва олий ўқув юртилари илмий ишларини координация қилиб келмоқдаки, бунинг натижасида Ўзбекистонда ҳозирги замон фанининг деярли барча тармоқлари бўйича муайян ютуқлар қўлга киритилмоқда.

СССР Фанлар академияси бродикада Ўзбекистон фани эришган ютуқлар ҳақида гапирар эканмиз, унинг узоқ ва яқин ўтмишига бир назар ташлаб ўтиш фойдалан ҳоли эмас. XIX асрнинг иккинчи ярмига келиб, Ўзбекистоннинг Россия билан иқтисодий алоқаси кучайди. Бу алоқа, шубҳасиз, фанда ҳам ўз ифодасини топти. Мисол учун биргина геология соҳасини олиб қўрайлик. Утган асрнинг 70-йилларидан бошлаб академиклар В. А. Обручев, И. В. Мушкетов ва бошқа рус олимлари Ўрта Осиё, шу жумладан, Ўзбекистон геологиясига доир йирик тадқиқот ишларини олиб боришлар.

Айниқса, В. И. Ленин Декрети билан 1920 йилнинг 7 сентябрида Тошкентда Ўрта Осиё Давлат университетининг ташкил этилиши ўзбек халқи ва фани ҳаётида катта роль ўйнади. М. С. Андреев, Г. П. Корвин, А. С. Уклонский, Е. Н. Черданцев, И. А. Райков каби етук рус олимларининг Ўзбекистон фани тараққиётига қўлган ҳиссаларини бугун ҳурмат билан тилга оламиз.

1933 йилда Ўзбекистон СССР Фанлар комитети тузилди, у 1940 йилнинг 9 январидан бошлаб СССР Фанлар академиясининг Ўзбекистон филиалига айлантирилди. 1943 йилнинг 4 ноябидан бошлаб эса Ўзбекистон ҳукуматининг илтимоси ва КПСС Марказий Комитети ҳамда СССР Министрлар Советининг қарорига биноан, Ўзбекистон СССР Фанлар

академияси ташкил топди. Шундан буюн академиямиз СССР Фанлар академиясининг бевосита раҳбарлиги ва қардош халқлар академиялари билан ҳамкорликда совет фани тараққиётига ўзининг муносиб ўлишини қўшиб келмоқда. Геология соҳасида академиклардан Д. В. Наливкин, А. Е. Ферсман, Д. И. Шчербаков, профессор Е. Е. Захаров ва бошқаларнинг республикада ер ҳақидаги фанини ўстиришда ва кенглар тайёрлашдаги хизматлари катта.

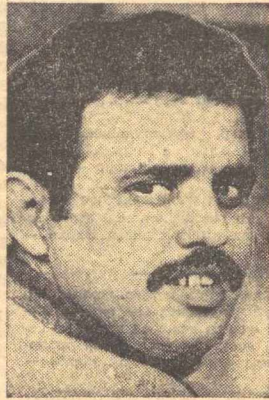

КИТЪЛАДАН УЧРАШАНДА

УМИД БИЛАН

Бизнинг интервью

Муҳаммад Абдул ҚАВИЙ,
Яман Халқ Демократик
Республикаси маданият
министрининг ўринбосари

— 1972 йили маданият эрбоблари делегацияси составида Ўзбекистонда бўлган эдим. Ана шу сафардан қайтган, бу кўнглини диёрга яна бир бор келиш истигини дилимга тутиб қўйган эдим. Мана, ниятима етдим. Иккинчи бор бағри кўнглимни ҳароратли, кўнглимни пахталиқ оппоқ кишилар юртида, икки буюк қўнглимни кино санъати байрамда қатнашар экан.

Осиё ва Африка мамлакатлари халқлари кинофестивалининг аҳамияти айниқса биз учун улкандир. Негаки, бизда кино санъати ҳали мукаммал раванг топганича йўқ.

Биз шу умид билан келдикки, Тошкентда учрашувлар, ўзаро фикр олишувлар ана шу ҳали раванг топган кинонинг ривожига бекиёс таъсир этади.

Мамлакатимиз киночилари чет эл кино санъатидан, биринчи навбатда совет кино санъатидан ўрганиш босқичини ўтамоқдалар. Шу мақсадда бизда ҳар йили совет фильмлари ҳафталиги ўтказилиб турилади. Биз бу ҳафталик давомида йирик совет режиссёрлари, актёрлари ва операторларини тақлиф қилиб, ўзаро даярларда ўзимиз қизиққан саволларга жавоблар оламиз. Бизда айниқса «Халқдорлик» киностудияси, «Анна Каренина», «Қирол» Лир, «Ваня Ковал» фильмлари машҳурдир. Атоқли санъаткор Михаил Ульяновнинг ҳақиқатда раҳбарлигида келатган санъатининг жонлиги ҳали деярли мўлжалли. У мамлакатимизда бир неча марта бўлиб, ўзи яратган ва ўзи ижро этган картиналарини намойиш қилди, иккинчи сўхбатларда тақрибларини ўртоқлашди. Шунинг алоҳида таъкидлаш керакики, ана шундай ҳафталиклар давомида намойиш қилинган фильмларнинг ўртача сони ўттизтадан ошди.

Кино санъатимиз оламида экинчи даврада кўнглини аҳоли бўлиб, мавжуд кино муассасалар давлат назоратига ўтди. Бу эса, бизда экинчи келажакда ўзимизнинг илк фильмларимизни яратишга ишонч туғдириди.

Биз Тошкент кинофестивалига «Тинчлик республикаси» ва «Бу замон сенки, эй деҳқон!» ҳужжатли фильмларини олиб келдик. Мазкур картиналарнинг асосида республиканинг тарихий топиши, сиёсий мустақиллиги, иқтисодий прогресс учун кураш воқеалари ётди.

кур картина! Москва Халқаро кинофестивалида қатнашиб, олтин медалга сазовор бўлган эди. Ушдан бери Дакна киностудияси бенгал тилида 170 дан ортиқ фильм ишлаб чиқарди.

Халқаро Тошкент кинофестивалининг мен катта имконият дейман. Чунки, бу улкан форумдан биз кўп нарса оламиз. Осиё ва Африканинг тарихий этган кинофестивалининг асослари билан суҳбатлашиб, маҳоратларини экран орқали синчилаб ўрганиб, халқаро майдонда экинчи назаарга тушиб келатган кино санъатимизнинг янада раванг топиши йўллари билан оламиз.

Биз учун ҳусусан, совет кино санъати катта киноий манбадир. Экинчи томондан, деҳқончилик каби атоқли санъаткорлар бизлар учун ҳам устоздир.

Биз икки улкан қўнглимни халқаро кино байрамида намойиш этиш учун «Халқга нойис» ва «Олбавардор» фильмларини олиб келдик. Биз бу фильмларни яратиб, қанчалик муваффақиятга эришганимизни тинчлик ва дўстлик шаҳри Тошкент жамоатчилиги, фестивал меймонлари аниқлаб беришади.

Мамлакатда кино санъатини ривожлантиришга катта аҳамият берилади. 1959 йилда Ханойда миллий кино мактаби очилди. Бу мактабнинг очилиши республика киноматографияси

Тошкент фестивалида Жанубий Вьетнам Республикаси кино санъатининг усталари ҳам иштирок этмоқдалар. Суратда (чапдан) кинорежиссёр Ву Нат Фун Хоа, операторлар Фуонг Нам ва Суан Нга, Л. Глауберзон фотоси.

ВЬЕТНАМ КИНОСИ

Қаҳрамон Вьетнам халқининг тарихи кураш ва ғалабалардан иборат. Франция мустамлакачилигини мардонавор улоқтириб ташлаган, Америка агрессорларининг ваҳиёна ҳужумлари устидан ғалаба қосган Вьетнам халқининг кўнгли рағбатини экинчи шамоқ тегишти.

Шу бонс қаҳрамон халқ киноматографиясининг бонс мавзун ҳам мамлакатнинг ёвуз ниятли босқинчилардан тамоман озод қилиш йўлидаги курашларидир. Вьетнам фильмларининг бонс қаҳрамонлари ватан озодлиги ва эрк учун жон фидо қилган ҳамда пировардида ғалабага эришган партизандар ҳақидаги фильмлар, халқ армияси жангчилари, Зеро, Вьетнам Демократик Республикасининг киноматографияси ҳам халқнинг қаҳрамонига кўнгли билан ҳамнафас ва у билан ҳамнафас бонс ҳолда вужудга келди.

Вьетнам Демократик Республикасида киноматография тарихи 1948 йилдан бошланади. Дастлабки Вьетнам ҳужжатли фильмларида табиийлик, халқнинг мардонавор куралини кўзга татилади. Шу билан бирга мамлакатда социализм қурилишини асос эттириш ҳамда етатиқ мавзуда деб қарам.

1958 йилда республика пойтахти Ханойда ташкил қилинган биринчи киностудия Вьетнам киноматографияси тарихида жуда катта воқеа бўлди. Бу киностудияда Вьетнам бадий киноматографияси асос солинди. 1959 йилда мазкур студияда ишлаган «Бир дарё кирғонда» номли бадий фильм Вьетнам бадий киноматографиясининг дебачаси бўлди.

Мамлакатда кино санъатини ривожлантиришга катта аҳамият берилади. 1959 йилда Ханойда миллий кино мактаби очилди. Бу мактабнинг очилиши республика киноматографияси

равнақида жуда катта ва қимматли ўрин тутди.

Миллий озодлик учун олиб борилган ватанпарварлик кураши пайтида ташкил қилинган Жанубий Вьетнам озод қилиш Миллий fronti қоида адабиёт — санъат ҳодимларининг «Озодлик» деб аталадиган уюшмаси вужудга келди. Уюшманинг илк киностудияси ВДР киноматографиясини билан ҳамкорликда анчагина фильмлар яратди. «17-параллель», «Қаҳрамон Жанубий Вьетнам» фильмлари катта шўҳрат қозонди.

Кейинги йилларда Вьетнам киноматографиячилари яратган қатор бадий фильмлар композицион қурилиши, юксак бадиий пафоси билан кенг томошабилар аудиториясига манзур бўлмоқда. Уруш натижасида вайронга айлантириб юборилган шаҳар ва қишлоқларни қайта тиклашган меҳнат қиличлари, ўз халқни озодлиги учун курашган жасур жангчилар бу фильмларнинг бонс қаҳрамонлари бўлиб ғавдалашди.

Ҳозирги кунда мамлакатда бадий фильмлар киностудиялари, хроника-ҳужжатли, илмий-оммабон, мултипликацион фильмлар студиялари ишлаб турибди. Бу студияларнинг махсуслаштирилган халқаро кинофестивалларда қатнашиб, ҳар хил соҳиб ва мукофотларга сазовор бўлмоқда. Жумладан, Москва ҳамда Карлова-Варида ўтказилган Халқаро кинофестивалларда ВДР кинофильмлари катта муваффақият билан намойиш қилинди.

ВДР кино санъати соҳиблари халқаро Тошкент кинофестивалига «Қаҳрамон водийси» қайтиш «Қаҳрамон водийси» номли бадий ҳамда иккинчи қисса метражли фильмлар олиб келишди. Эркин севар Вьетнам халқининг тинч ва оқсуда ҳаёт қуриш йўлидаги курашларини асос эттирувчи бу фильмлар томошабинларга манзур бўлиши шўҳасида.

Р. ШЕРАЛИЕВ.

ТАДҚИҚОТ МАВЗУИ—ЎЗБЕКИСТОН ТАЖРИБАСИ

Бангладеш Республикасидан ўқш учун Ўзбекистонга келган Камол Фаррух Тошкент ирригация ва қишлоқ ҳўжалигини механизациялаш инженерлари институтида таҳсил қўрмоқда. У ўз рефератига «Ўзбекистон аҳолиси социал ва маданий даражасининг ўсиши» деган мавзун таллаб олди.

Камол Фаррух Ўзбекистон пойтахтида таълим олаётган ажабвий аспирантлар ва студентларнинг илмий-назарий конференцияси қатнашчиларига ўз рефератини тақдим этди. Ўзбекистон ССР билан Ўзбекистон Компартиясининг эллик йиллигига бағишланб икки кун давомида ўтган шу конференцияда Осиё, Африка, Латин Америкаси ва Европадаги 23 мамлакатдан келган эш тадқиқотчилар ўзлари тайёрлаган докладларини ўқиб бердилар. Докладчилар Ўзбекистон меҳнаткашларининг экономика ва маданий ривожлантиришда эришган муваффақиятларини, республика совет ҳалқларининг буюк оиласида босиб ўтган катта йўлнинг айрим босқичларини батафсил эритиб бердилар.

Тошкент Давлат университетининг студенти, Вьетнам Демократик Республикасининг вакили Тўти Хин Ўзбекистондаги социалистик ўзгаришларнинг халқаро аҳамияти тўғрисида гапирди. Тензачилик студент, практика ўтказиш учун Мирзачўлга бориб, трактор ва пахта териш машинасини бошқарган Хасан Мусо қўриқ ерларини ўзлаштириш ва пахтачиликни комплекс механизациялаш соҳасида Ўзбекистоннинг ютуқлари унинг мамлакат учун фойда қилган сазовор эканлигини таъкидлади. Жазорлик студент Ламри Хамид ўз докладыни Ўзбекистонда маданий революциянинг ғалабасига бағишлади. Кўпгина ажабвий аспирантлар ва студентлар халқлар ленинча дўстлигининг, Совет республикалари қардошларча ҳамкорлигининг бунёдкорлик қулини Ўзбекистон мисолида кўрсатиб бердилар.

Конференцияда Ўзбекистоннинг таълиқи олимлари бир қанча докладлар қилишди. (ЎзТАГ).

Я Н Г И КАРТОШКА

Сабзавот магазинларида буттурин картошка туғамай турбунинг ўрнига янги картошка кела бошлади. Тошкент облас-тининг Қалинин ва Орқоникидзе районларидаги шаҳарта янги жойда ихтисослаштирилган ҳўжалиқлар бу ҳосияни еттиштириб бердилар. «Тошкент», «Қорасув» совхозлари, Орқоникидзе районидики «Қи-ўзи Ўзбекистон» колхоз ва бошқа ҳўжалиқлар савдо шохобчаларида дастлабки бир неча юз центнер янги картошкани етказиб бердилар.

Уралда яратилган «Фаленский» янги на картошкани Ўзбекистонда мўл ҳосил бермоқда. Ургут давлат на-и-наш станциясида гектардан стандарт на «Лорх» экин-и-наш нисбатан 24 центнер кўп—132 центнердан картошка ҳосили олинди. Янги на картошка мазада бўлиб, турли касал-ликларга бардошлидир. (ЎзТАГ).

ХАШАК УРИМИНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАН БАЖАРИЛДИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАХСУС МУХБИРЛАРИНИНГ САМАРҚАНД ОБЛАСТ ПАХТАХИ РАЙОНИДАГИ «ЛЕНИНЧИ ЧОРВАДОР» СОВХОЗИ ДИРЕКТОРИ ИСМАТ ШОДМОНОВ БИЛАН СУХБАТИ

— Қўнлатиш мавсуми қандай яқулангани ҳақида сўзлаб берсангиз?

— Мавсумни ҳар йилдан яхши яқуладим. Совхозимиз бўйича ҳар 100 бош совлиқдан 147 тадан қўзи олинди. Ўстиришга 20 минг қўзи қолдирилди, бу ўтган йилдагидан 10 мингга кўп. Қўйлар сони 62 минг ўрнига 75 мингга етказилиб, беш йиллик план тўрт йилда бажарилди. Демак, гўшт, қоракўл тери, жуи еттиштириш қўнлатишга мустақам замин яратилди. Вазифа—ютуқларни мустақамлаш, намчиликларни тугатишдан иборат. Чорвадорларимиз шундай ният билан меҳнат қилмоқдалар.

— Қоракўл тери тайёрла-даги ютуқларнинг бонси нима-да?

— Совхозимиз қоракўлчи-ликка ихтисослаштирилган. Бел-гитловчи йилда давлатга 26 минг 500 дона тери етказиб бе-ришимиз керак эди. Амалда 30 минг дона тери тай-ёрлаб қўйдим. Бироқ, ўр-гун қўнлатишнинг тери учун сў-ғиланишга йўл қўймади. Ўраки ўстиришга қолдирилган, ўраки қўйларини саралаб, энг яхши-ларини наслига асрамоқдамиз. Сорт бўлишидан 20 процент кўтарилди. Совлиқлар қўйлар сони қўнлатишнинг асосий манбаидир. Ҳозир 43 минг бош совлиққа етганмиз. Бу ҳам беш йиллик планга тенг демандир.

Чорвадорларимиз ўрасида қизгин давом этаётган соци-алистик мусобақа қувончи нати-жалар бермоқда. Рамазон Қари-мов бўлиқда 20 минг қўй бор, ҳар 100 совлиқдан 153 қўзи олинди. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсун Буматов ва Фармон Ражабовлар бўлиқда э-тиз қўйлар сони 145 — 147 тагга тўғри келди. Бу бўлиқлар социалистик мусобақа ғолиби деб топилиди.

Қўнчилик бош қўнларимиз, жумладан Рамазон Усмонов, Тўхтамурод Ҳусановлар тари-да ҳар 100 совлиқдан 213 тага етказиб қўзи олинди. Тўшбой Шаропов, Раззоқ Раҳмонов, Сатор Қамоллов, Қувват Йўл-дошевлар оғорида ҳам яхши кўрсаткичларга эришилди. Уму-ман, 155 оғорида ҳаммасида қўнлатиш мавсуми қўнлати-ча яқуланди.

Қўнчиликнинг биринчи бос-қичи — қўнлатиш мавсуми ту-тади. Ҳозир иккинчи — янада му-ҳимроқ босқич бошланди. Бу босқич жуи қириқшини тезда ту-галлаш, хашак уримини ку-чайтириш билан ҳарактерлана-ди. Бугун-эрта қириқшини ту-галлаймиз. Ҳадиқа Ашурова қириқ минутда ўрта қўннинг жу-нини қириқ, ўзига ҳок рекорд қўйди, бошқа қириқчиларимиз ҳам юқори унум билан ишла-япти. Совхозимиз бўйича ҳар қўй-дан 3 килограмдан ошириб жуи қириқш учун курашмоқда-миз.

75 минг бош қўй-қўннинг кел-гуси қишлоқдан тўғ ва семиз олиб чиқиш чораларини кўрмо-қдамиз. Бунинг учун е-ма-хашак туғлашни қучайтириш-нинг олтин тўғида тайёрлаган миз, резервлардан оқилона фой-

даланишимиз зарур. Ўтган йи-ли ҳаммаси бўлиб 7 минг тонна хашак жамғарилган эди. Бу йил еттигаришнинг кўп бўлди, беда, табиий ўтлар яхши ўсди. Ҳисоб-китоблар хашак туғла-шиш мўлжаллигидан далоят бермоқда. Шунинг ҳисобга олиб, белгитловчи йилда икки йиллик пландан эиёз хашак жамғари-ла қарор қилдик, ёни қаҳарман тили билан айтганда 12 минг тонна хашак, 3 минг тонна со-мон туғлаймиз, сенак, силос бостирини некиги қўнлатири-миз. 100 гектар майдонда мак-кажўхори ўстираймиз.

Хашак уримини механизация-лаштирдик. Веданинг дастлабки ўрими тугалланди, гектар бош-га ўтган йилдагидан 25 цент-нер кўп ҳосил олинди. Яна уч ўрими ўтказамиз. Табиий пичан-зорларнинг унумдорлигини оши-риш тадбирларини қўйишми. Беда, пичан, лютон, қаррак ва бошқа ўтлардан қориниша тай-ёрлаш қучайтирилипти, натижа-да қишк мамади, озуқанинг самарадорлиги ошди.

Бу йил эииз қўзи кўп оли-нди. Ўттизта янги отар ташкил қилимиз. Қўйхоналар қури-лишини авж олдираймиз. Қишло-во бошлангичда ҳамма қўй-қўзи етказиб қўзи олинди. Тўшбой Шаропов, Раззоқ Раҳмонов, Сатор Қамоллов, Қувват Йўл-дошевлар оғорида ҳам яхши кўрсаткичларга эришилди. Уму-ман, 155 оғорида ҳаммасида қўнлатиш мавсуми қўнлати-ча яқуланди.

Қўнчиликнинг биринчи бос-қичи — қўнлатиш мавсуми ту-тади. Ҳозир иккинчи — янада му-ҳимроқ босқич бошланди. Бу босқич жуи қириқшини тезда ту-галлаш, хашак уримини ку-чайтириш билан ҳарактерлана-ди. Бугун-эрта қириқшини ту-галлаймиз. Ҳадиқа Ашурова қириқ минутда ўрта қўннинг жу-нини қириқ, ўзига ҳок рекорд қўйди, бошқа қириқчиларимиз ҳам юқори унум билан ишла-япти. Совхозимиз бўйича ҳар қўй-дан 3 килограмдан ошириб жуи қириқш учун курашмоқда-миз.

75 минг бош қўй-қўннинг кел-гуси қишлоқдан тўғ ва семиз олиб чиқиш чораларини кўрмо-қдамиз. Бунинг учун е-ма-хашак туғлашни қучайтириш-нинг олтин тўғида тайёрлаган миз, резервлардан оқилона фой-

ВАТАНПАРВАРЛАРНИ ҲИМОЯ ҚИЛИБ

Тошкент мактаблари ўқувчиларининг вакиллари Горький номи маданият ва истироҳат боғига «Чили ватанпарварлари, биз сизлар билан ҳамдамимиз!», «Фашист жапполларнинг ҳўрелликлари тўх-татилсин!», «Чили болалари озод-ликда яшасин!» деган сўзлар ёзилган ҳамда барча совет киши-ларнинг фикр-уйлари ва ҳис-туйғуларини ифодаловчи транспа-рантларни кўтариб келдилар. Кўп кишилик митингда улар фашист-лар ҳўнтисининг жиноятлари қар-ши кескин норозилик изҳор этдилар. Чили Компартиясининг бош секретари Луис Корвалан ва шу мамлакатнинг бошқа тар-қипларар эрбобларини турма-лардан ва қамқоқ лагерларидан дарҳол озод қилишни талаб эт-дилар. Митинг қатнашчилари совет ешларининг Чили эш ватан-парварлари билан қардошларча бирдамлиги тўғрисида гапирди-лар, фашистлар ҳўнтиси Чили меҳнаткашларининг миллион-мил-лион болаларига азоб бериб, уларни очликка маҳкум этаётган-лигини қаҳ-ғазаб билан қорала-дилар.

Митингда СССР халқ артисти, Совет тинчлик фондида қўмқула-шувчи республика қомиссия-синг раиси Сора Эшнотурова ва нутқ сўзлади. У шу кунларда қў-нги ишчилар, колхозчилар, эи-ё-лиларнинг вакиллари, мактаб-ларига Чили ватанпарварла-рига ёрдам учун ўзларидан пул қабул этилишини сўраётганликла-рини айтиди. Бу хабар қарсаклар билан кўтиб олинди.

Митинг қатнашчилари Ўзбекис-тондаги барча мактабларнинг ўқувчиларига мурожаат қилиб, текир-терек, макулатура ва ши-фобахш ўсимликлар йиғишга ба-ғишланган зарбдор ҳафта ўтка-зиб, шу ҳафта мейдонда ишлаб топишган маблағини чилилик дўс-тарга ёрдам бериш учун тинчлик фондида юборишга даъват этди-лар. (ЎзТАГ).

ЧЕТ ЭЛ ЯНГИЛИКЛАРИ

АҚШ КОНГРЕССИ АЪЗОЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВЛАР

ВАШИНГТОН, 20 май. (ТАСС). СССР Олий Совети Миллатлар Совети ташки ишлар қомиссия-сининг раиси, КПСС Марказий Қомитети Сийсий бюроси аъзо-лигига кандидат, КПСС Марказий Қомитети секретари Б. Н. Поно-марев бошчилигидаги СССР Олий Совети делегациясининг бугун Вашингтонда Америка конгресси аъзолари билан амалий руджад учрашувлари бошланди.

Конгресс биносида совет деле-гациясини вакиллар палатасининг спикери К. Альберт ва парла-ментлараро иттифоқда АҚШ конгрессининг вакили сенатор Ж. Спарксиз табриқладилар.

Б. Н. Пономарев совет деле-гацияси номидан гапириб, совет ва Америка парламент аъзолари ўртасидаги алоқалар АҚШ кон-гресси билан СССР Олий Совети ўртасида муносабат ҳамкорлигини кўлга қўйишга ёрдам беради, деб ишонч билдирди.

Совет Иттифоқи билан Қўшма Штатлар халқларининг бир-бир-лари билан тинч яшашга интила-

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ АВСТРИЯДА

ВЕНА, 21 май. (ТАСС). Австрия Компартияси Марказий Қомитети тақлифига бинован Австрияга келган КПСС Марказий Қомитети секретари В. И. Долгих бошчили-гидаги КПСС делегацияси Австрия Компартияси Марказий Қомитетида бўлди. Яқинловчи суҳ-батда АКП раиси Ф. Мүчи, АКП Марказий Қомитети Сийсий бю-роси аъзолари Э. Шарф, Х. Калт, В. Вакс, И. Прогш, Ф. Фюрнберг, АКП Марказий Қомитети аъзоси Х. Штайнер қатна-шди.

Суҳбат чоғида халқаро аҳоил ва жаҳон коммунистик ҳаракати-нинг муҳим масалалари тўғриси-

ПОРТУГАЛИЯ ТОНГИ

Бундан 13 йил муқаддам, 1961 йилнинг 24 январидида телебайр орқали бутун ер юзи бўйлаб ку-нидаги хабар тарқалди: «Қариб дегизидида турган 20 минг тон-налик Португалиянинг «Санта-Ма-рия» пассажир лайнери диктатор Салазарнинг душманлари — бир-группа куруллой португаллар тур-монидан қўлга олинди. Олинган ҳамбарларга қараганда, қўзғолонга португал парламентининг соқиб депутаты Энрике Галвао раҳбар-лик қилмоқда. Информацион агентликлар Америка ва Англия ороллари районида таъқибдан қоч-тиб юрган қўзғолон кўтарган ке-мани қувишга тушганлар, деб ха-бар бередиляри.

Капитан Галваонинг мақсади Салазар фашистик режимида қар-ши курашиш ва мустамлакаларга мустақиллик беришдан иборат эди. Ушдан бери жаҳон сиебат майдонидида катта ўзгаришлар со-дир бўлди, кўп сувар оқиб ўт-ди. Мақсадига етолмаган Галвао эса Бразилияда қувишда ўлиб кетди. Аммо, шу йил апрель ойининг охирида қўнларил Порту-галияда қўзғолон қўнларил, дик-таторларни ағдариб ташлаганини Галваонинг «кемасини қувишга буйруқ берганлар ҳам, ҳатто мамлакатдаги фашистларга ҳай-роқ бўлган куллар ҳам сукот билан қарши олдилар ёки шун-дай қилишга мажбур бўлдилар. Масалан, НАТО штаб квартираси-даги расмий доиралар Португа-лиядаги воқеаларни кузатибгина турдилар. Шимоллий Атлантика иттифонининг вакили эса «итти-фонга кирган бу мамлакатда бў-лиётган воқеалар унинг икки ишидир» дейиш билан чекланди, ҳоло. Афтидан, португал халқи ҳаракатида қарши турш уларга ҳеч бир яхшилик келтирмаслиги-ни сезишганга ўхшайди.

Португалияда давлат тўнтари-ши тасодифан руй бердики? Бу са-волга жавоб бериш учун мамла-катининг кейинги йиллардаги аҳо-лига назар таштайлик. Маълумки, 1968 йилда дикта-тор Салазарнинг куни биткандан сўнг, унинг ўрнини бир вақтлар Лиссабон университетининг рек-тори бўлган, кейинчалик министр лавазиюмида ишлаган Марселу Кастану эгаллаган эди. Ушанда гербади айрим сийсий қузату-чалар илгарийли Салазар билан Кастану ўртасида бўлиб ўтган андишларни эслатиб, мамлакат-да фашистлар ҳўкуронлигига чек қўйилса керак, деб фобликий қилишган эди. Аммо, бу ерда Кастанунинг қўнқидида гапини э-слатиб ўтиш мақсадга мувофиқ-дир. «Португалияда мавжуд бўл-ган фақат корпоратив (яъни фа-шистик — ред.) тузумиға умумий бахт-саодатга эришиш сиеба-тини ўтказишни ташкиллайдми» — деган эди у.

Салазарнинг меросхўри ўз иш-фойлияти давомида бу тузумни қандай қилиб бўлмасин сақлаб қолишга эру бериб, Португалия мустамлакаларида ваҳишчиликни вақига чиқарди. Мана ўн уч йил-лардаги Салазар бу мустамлака-лардаги халқларнинг миллий-озодлик курашини бостиркишга ҳаракат қилмоқда. Бундан ташка-ри бу мамлакатнинг ўзнда эр-қилилик, нон талаб қилган ҳар бир киши таъқиб остига олинди, мазоланди. Қамқоқхоналар вата-нпарварлар билан тўлиб кетди. Давлат бюджетининг 30 процен-тидаги харбий ишларга акратки эса мамлакатнинг иқтисодий жиҳат-дан ҳонаворини қилди. Португа-лиянинг ўзнда 9 миллион, унинг мустамлакалари — Мозамбикда 8 миллион, Анголада беш ярим миллион, Гвинея (Бисау)да эса ярим миллиондан ошди, ҳаммаси бўлиб 23 миллион киши ҳўрлик, жабр-зулм, мустамлакачилик азобларини тортомқда эдилар. Фашистлар халқни тиз қўнқир-тиш қанчалик уримасилар, аммо мақсадларига етолмадилар.

Улар ёшлар онгига реакцион ва шовинистик гозларни сингдира олмадилар. Ҳеч ким қўллаб қув-атламагани туфайли фашистик ёшлар ташкилотлари ўз-ўзидан тарқалиб кетди. Аксинча ёшлар диктатурага қарши, у олиб бора-ётган мустамлака урушига кес-кин қарши чиқа бошладилар.

Халқаро майдонда эса Лисса-бон кескинликини юмшатиш ва халқлар ҳавфсизлигини таъмин-лаш ишига ҳар томонлама тўс-қилик қилишга интилганини кў-рамиз.

Ҳўш, шундай йўл тутган қайси бир ҳўкуматнинг оғбоси ортан? Португал каллекесерлари мус-тамлакаларда раҳисизликини авж олдиридилар. Улар томонидан Мо-замбикдаги Виримаму қишлоғининг 400 га яқин аҳолиси ваҳишчи-ларча ўлдирилдиш ва шунга ўх-шаш ёвузликлар тўғрисида жаҳон мабутоғи хабар берган эди. Бунинг ҳатто Португалия билан НАТО орқали боғланган қатор Фарбий Европа давлатлари ҳам қоралаш-га мажбур бўлган эдилар. Сала-зар — Кастану режими ўз қил-мишлари билан ўзига нисбатан халқларнинг фақат ғазаб — наф-ратини қучайтирди, ҳоло.

Бу ҳол апрель ойининг охири-да бу мамлакатда давлат тўнтари-ши ва фашистик режими-нинг қулашига олиб келди. Ҳа, халқ иродаси билан ўйнашиб, шу вақт-гача ҳеч қайси бир куч барақа толмаган, Лиссабондаги фашистик режим раҳбарлари ҳам халқ ғазабига учрадилар. Кастану ва президент Томаш ҳамда бир қан-ча министрлар қамқоққа олинди, Атлантика океанидаги Мадейра оролига сургун қилинди.

Португалияда давлат тўнтари-шидан сўнг ташкил этилган Мил-лий нажот қенгаши мамлакатдаги турмушини демократлаштириш со-ҳасида катта ишларни амалга оширмоқда: қамқоқхоналардаги барча сийсий мабуслар озод этилди. Африкадаги мустамла-

каларнинг генерал губернаторла-ри ишдан олинди, деңизура бекор қилиниб, коммунистик ва бошқа сийсий партияларнинг оқиб иш-лашларига рўхсат этилди

